

ZARZĄDZENIE Nr 18/2025

Rektora Akademii Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie z dnia 20 maja 2025 roku w sprawie wprowadzenia „Polityki Otwartego Dostępu do publikacji naukowych i danych badawczych pracowników i doktorantów Akademii Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie”

Na podstawie art. 23 ust. 1, ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (tj. Dz.U. z 2024 roku, poz. 1571 z późn. zm.) zarządzam co następuje:

§ 1

W celu stosowania Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 roku ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania w tym programie, Zalecenia Komisji (UE) 2018/790 z dnia 25 kwietnia w sprawie dostępu do informacji naukowej oraz jej ochrony (Dz.Urz. UE L 134 z 31 maja 2018 roku) zaleceń Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego zawartych w dokumencie „kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce oraz zaleceń Ministra Edukacji i Nauki zawartych w dokumencie „Polityka Naukowa Państwa wprowadzam w życie **„Politykę Otwartego Dostępu do publikacji naukowych i danych badawczych pracowników i doktorantów Akademii Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie”** stanowiący **Załącznik Nr 1** do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

REKTOR

(-) Prof. dr hab. Andrzej KLIMEK

**Polityka Otwartego Dostępu do publikacji naukowych i danych badawczych
pracowników i doktorantów Akademii Kultury Fizycznej
im. Bronisława Czecha w Krakowie**

Mając na uwadze korzyści płynące z wymiany wiedzy bez ograniczeń oraz zgodnie z zasadami transparentności Akademia Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie wprowadza niniejszą Politykę Otwartego Dostępu w odniesieniu do publikacji naukowych i danych badawczych.

§ 1

Postanowienia ogólne

1. Ustala się prawa oraz obowiązki pracowników i doktorantów Akademii Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie (dalej AKF) w zakresie zapewnienia otwartego dostępu do publikacji naukowych i danych badawczych, stworzonych przez te osoby w związku z zatrudnieniem lub odbywaniem kształcenia w AKF.
2. Prawa i obowiązki, o których mowa w § 1 ust. 1, obejmują także inne osoby, z którymi AKF zawarła umowy, o ile tak stanowi treść tych umów.
3. Polityka Otwartego Dostępu nie narusza zapisów wynikających z Regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 27/2015 Rektora Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie z dnia 10 listopada 2015 roku.
4. Polityka ma zastosowanie do publikacji i danych badawczych zawsze wtedy, gdy wytworzone dane badawcze lub publikacje powstały dzięki pomocy Uczelni, w szczególności w wyniku finansowania lub sponsorowania przez Uczelnię lub przy wykorzystaniu jej zasobów.

§ 2

Słownik pojęć

W Polityce Otwartego Dostępu przyjęto następujące znaczenie dla określeń:

- 1) **otwarty dostęp** – to dostępność treści lub danych nieodpłatnie w Internecie, co pozwala każdemu czytać, pobierać, kopiować, rozprowadzać, drukować, przeszukiwać lub zamieszczać odnośniki do pełnych wersji tekstów lub danych, indeksować, przekazywać jako dane do oprogramowania oraz używać w dowolnym, innym zgodnym z prawem celu, bez barier finansowych, prawnych lub technicznych, innych niż związane z uzyskaniem dostępu do samego Internetu;
- 2) **publikacja naukowa** – to recenzowane: artykuły w czasopismach naukowych, materiały z konferencji, monografie oraz rozdziały w monografiach, utwory zebrane;

- 3) **repozytorium** – narzędzie informatyczne służące do deponowania, przechowywania i udostępniania w Internecie dorobku naukowego instytucji naukowej lub określonych dziedzin nauki;
- 4) **Repozytorium AKF** – narzędzie informatyczne służące do deponowania, przechowywania i udostępniania w Internecie dorobku naukowego Akademii Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie;
- 5) **RODBUK** – Repozytorium Otwartych Danych Badawczych Uczelni Krakowskich;
- 6) **złota droga** – publikowanie w otwartych czasopismach i książkach naukowych;
- 7) **zielona droga** – deponowanie publikacji w repozytorium;
- 8) **preprint** – wstępna wersja publikacji przed recenzją naukową;
- 9) **postprint** – zrecenzowana naukowo ostateczna wersja publikacji;
- 10) **dane badawcze** – to wszelkie dane, które zostały zebrane, zaobserwowane bądź tworzone podczas procesu badawczego, mającego na celu otrzymanie oryginalnych wyników naukowych m.in.: dane liczbowe, dokumenty tekstowe, notatki, kwestionariusze, nagrania audio i wideo, fotografie, oprogramowanie, wyniki symulacji komputerowych, protokoły laboratoryjne, opisy metodologiczne;
- 11) **metadane** – to ustrukturyzowane informacje służące do opisu publikacji naukowych i danych badawczych, pozwalające na ich jednoznaczną identyfikację i umożliwiające ich wyszukiwanie;
- 12) **zasady FAIR** – to zasady określające sposób właściwego przygotowania, obsługiwania i pracy z danymi:
 - a) Findable – łatwe do odnalezienia i wyszukania przez ludzi, jak i programy komputerowe, każdy zbiór danych posiada unikalny identyfikator DOI, metadane oraz dane są agregowane w wyszukiwarkach danych badawczych,
 - b) Accessible – dostępne – zarówno deponowanie danych, jak i korzystanie jest bezpłatne, dane są dostępne dla wszystkich zgodnie z licencjami określonymi przez deponujących zbiory danych,
 - c) Interoperable – interoperacyjne – mogą być łączone z innymi zestawami danych dzięki zastosowaniu standardu Dublin Core do zapisu metadanych,
 - d) Reusable – możliwe do ponownego użytku – stosowanie zalecanych otwartych formatów do zapisu danych badawczych umożliwia ich ponowne wykorzystywanie.
- 13) **licencje Creative Commons** – gotowe wzory umów licencyjnych, ułatwiające dzielenie się w sieci utworami objętymi ochroną prawa autorskiego. Wszystkie licencje Creative Commons zawierają podstawowy warunek, który zobowiązuje każdego korzystającego do poszanowania praw osobistych autora i oznaczenia źródła pochodzenia utworu. Dodatkowo autor może określić inne warunki korzystania z utworu.

§ 3

Otwarty dostęp do publikacji naukowych

1. Pracownicy i doktoranci AKF oraz inne osoby, o których mowa w § 1 ust. 2 w przypadkach określonych w § 1 ust. 4 powinni podjąć starania w celu zapewniania otwartego dostępu do publikacji naukowych poprzez publiczne udostępnienie wraz z udzieleniem wolnej licencji Creative Commons.

2. Publiczne udostępnienie powinno umożliwić każdej osobie nieodpłatne korzystanie z publikacji naukowych w dowolnie wybranym czasie i miejscu, bez ograniczeń technicznych. Może być ono zrealizowane za pomocą:
 - 1) publikowania w recenzowanych otwartych czasopismach i książkach naukowych (złota droga)
lub
 - 2) publikowania w formie elektronicznej, preprintu, postprintu lub ostatecznej wersji publikacji naukowej, zgodnie ze wskazaniem wydawcy w Repozytorium AKF (zielona droga).
3. Zasady deponowania publikacji w Repozytorium AKF określa Regulamin Repozytorium Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie stanowiący załącznik nr 33/2016 do Zarządzenia Rektora Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie z dnia 14 grudnia 2016 roku.
4. Pracownicy i doktoranci AKF, których dotyczy Polityka Otwartego Dostępu w szczególności zobowiązani są do uprzedniego uzgadniania realizacji zobowiązania wskazanego w § 3 ust. 1:
 - 1) z wydawcami oraz innymi użytkownikami publikacji (np. organizatorami konferencji naukowych);
 - 2) ze współtwórcami publikacji (w przypadku utworów współautorskich), jak również z twórcami oryginałów (w przypadku utworów stanowiących opracowanie, np. tłumaczenie już istniejących publikacji).
5. Zapewnienie otwartego dostępu, o którym mowa w § 3 ust. 1, powinno odbyć się w możliwie najkrótszym czasie od opublikowania publikacji naukowej, jeśli pozwala na to polityka wydawcy.

§ 4

Otwarty dostęp do danych badawczych

1. Pracownicy i doktoranci AKF oraz inne osoby, o których mowa w § 1 ust. 2 w przypadkach określonych w § 1 ust. 4 powinni podjąć starania w celu zapewnienia otwartego dostępu do pozostających w ich dyspozycji danych badawczych oraz powiązanych z nimi metadanych przez zdeponowanie ich w Repozytorium Otwartych Danych Badawczych Uczelni Krakowskich (RODBUK), lub w szczególnych wypadkach określonych przez agencje finansujące badania, w wyspecjalizowanym repozytorium dziedzinowym.
2. Zasady deponowania publikacji w RODBUK określa Regulamin korzystania z RODBUK stanowiący załącznik do Zarządzenia nr 38/2023 Rektora Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie z dnia 14 listopada 2023 roku.
3. Jeśli to możliwe publiczne udostępnienie danych badawczych powinno odbyć się zgodnie z zasadami FAIR, wraz z udzieleniem wolnej licencji Creative Commons.
4. Dopuszcza się ograniczenie dostępu do danych badawczych w myśl zasady „dostęp otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym” w przypadku danych chronionych prawem, zasadami bezpieczeństwa lub zasadami etycznymi.
5. Metadane, niezależnie od ograniczeń prawnych lub etycznych, powinny być zawsze udostępnione w sposób otwarty, bez żadnych restrykcji dostępu.

6. Za zawartość merytoryczną danych badawczych zamieszczanych w RODBUK, jakość udostępnianych materiałów, termin ich udostępnienia oraz określenie praw własności intelektualnej do danych badawczych i licencji, na których dane mogą być udostępniane odpowiadają bezpośrednio osoby deponujące dane w repozytorium.

§ 5

Otwarty dostęp do czasopism AKF

Czasopisma naukowe wydawane przez AKF lub jej jednostki powinny być publikowane w modelu otwartego dostępu.

§ 6

Pełnomocnik do spraw Otwartego Dostępu

1. Pełnomocnika do Spraw Otwartego Dostępu powołuje Rektor Akademii Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie.
2. Do zadań Pełnomocnika Otwartego Dostępu należy:
 - 1) informowanie o Polityce Otwartego Dostępu przyjętej w AKF,
 - 2) doradzanie w zakresie najlepszych praktyk zgodnych z Polityką Otwartego Dostępu,
 - 3) monitorowanie realizacji Polityki Otwartego Dostępu w Akademii Kultury Fizycznej im. Bronisława Czecha w Krakowie.

§ 7

Skuteczność Polityki Otwartego Dostępu

1. Bezpośredni przełożony nowo zatrudnionego w AKF pracownika jest zobowiązany do zapoznania go z Polityką Otwartego Dostępu.
2. Zasady określone w Polityce Otwartego Dostępu odnoszą się do publikacji i danych badawczych powstałych po wejściu w życie niniejszej Polityki.

REKTOR

Prof. dr hab. Andrzej KLIMEK